

Meie kooli õpilased üleliidulises
pioneerilaagris „Artekk“

Kaustas on 59 lk

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K 44493

Meie kooli õpilased
üleüldises
pioneerilagrís
„Artekk”

Tallinna 43. Keskkool
VII kl. kollektiivne töö

Tallinn 1983

SISSEJUHATUS.

Meie, Tallinna 43. Keskkooli VII klassi õpilased võtame osa Eesti NSV Noorte Turistide liiga matka-vodu-uurimisringi tööst. Juba möödunud õppeaastal võtsime osa vodu-uurimisloos koostamisest. 1983. aasta uurimisteemaks valisime õpilased, kes meie koolist on käinud üleliidulises pioneerilagris „Artekis“. See teema pakkus meile huvi, sest meie koolist on paljud õpilased, eriti spordiklассid korduvalt saanud preemiaid turiste „Artekis“ Arvuliselt on neid 133 pioneeri. Üldse on aga Eesti NSV-st käinud „Artekis“ 7000 pioneeri. Töö tegemisel koostasime küsimustikud kooli vanempioneerijuhile ja „Artekis“ viibinud pioneeridele.

Kohtusime nendega ja panime kirja nende mälestused. Külastasime ka kooli pioneerijuhiti tema kodus. Ka temaga toimusid vestluse kirjutasime üles. Kuvitavamaid kirjutas meie kohtumise mehega, kes suure tsamasaaja ajal „Artekis“ viibis. Tema.

- 2 -

menutud olid huvitavad. Ta tõi meile
ka lugemiseks raamatu, kus räägitakse
kuidas pioneerid sõjapäevil „Antenis”
elasid.

Ilmarinen W. Läbi aastate, läbi
aegade - Õhtuleht 1982, 28 detsember.

VASTUSED KÜSIMUSTIKULE

VESTLES LUULE TRUSS

11. veeb. 1983. a. Eesti NSV

Noorte Turistide Majas

Vastused pandikirja: Enne Estermaa, Krista Kuusa

1. Luule Truss, VIII klass, viibis Artekis VII klassi õpilasena

2. Tall. 43 Kk.

3. 24. sept. - 1. nov. 1982. a.

4. Kõik töö eest pioneerimalevas.

5. Jättis parema mulje, kui meie lüürid. Artekis koosneb tegelikult mitmetest pioneerilaagritest, seal on inimesi pioneeridest palju parem, mitmed väljakud, oma muuseum jpm. huvitavat.

6. Kõrga NSV Lühidust puhvas läbi. Eriti palju lapsi oli Aserbaidžani, Uzbeki, Tadžiki ja Kazahhi NSV-st.

7. Loodus on seal eksootiline, kasvavad küpressid ja tiised lõunamaiseid puuliigid. Meie vahetus ajal olid ilmad soojad, vahel isegi näisime meres ujumas. Õe temperatuur oli 18°, lohtises basseinis isegi 30°.

8. Kuust meri jättis hea mulje. Laevaga saime teha sõidu Aju - diagoni ja tagasi.

9. Toitlustamine oli väga hea, söime neli nonda põlvon. Pakuti kalatoite, kana praadi. Saageli anti puuvilja, viinamarja, pirni ja ploome.

Sööklasse tuli minna mööda treppi - 36 last!

10. Koolis õppisime vene keeles. Õpiti ainult koolis, koduseid ülesandeid ei antud. Vastata tuli vene keeles, ainult anatoomias võis vastata eesti keeles.

Vätkuuses oli inglise keel. Õppained olid nagu kodus, ainult tööpetuse, loulmise ja kehalise harjutuse tundide ei olnud. Klassis oli 26 õpilast, neist 2 eestlast. Pioneerirühmas oli 44 pioneeri. Väljaspool kooli tegeldi palju spordiga. Selles alamsis olid hevad sportlased. Luule näis korvpallitrennis. Korvpallis oli neidki alams eolukas, malure võistlustel saavutati II koht. Dopolamine oli snaiperi mäng, alles saavutati A grupis II koht. Vesteldi vene keeles. Luule osas juba enne vene keelt võimeda, muud laagripäevadel toimus tema reklaamsus tublisti. Kooli minodi ja koolist tuldi oma loomaga jalgsi.

11. Kõik sõneldoti Aju-Hagile. See oli ühepäevane matk, pikkusega 7 km. Matk oli väga huvipakkuv, sest tõinamine loodus pakkus palju damuslikku. Kõigile meeldis see matk väga. Sõneldoti see esimesine Arteni laagriga tutvumiseks. Pikem esimesine tehti usuglaslinna Sevastopoldine, kuhu mindi terve laageriga. Käidi Suure Samaraaja mälestuspaikades, kuhu puudusid lillid.
12. Suur lõkueõhtu sõneldoti ühel korral. Sel näidatol diel kõmsomolnaja pangispuhkueõhtud, kus tantsiti, mängiti, leuldi. Need õhtud olid toredad ning meelde jäävad ka selle tõttu, et rühmajuhid Arjoxa ja Tanya esmasid palju huvitavad tantsu ja mängu õpetada. Viidi lõbi na balletitantsude osavõtt, millest võtsid osa kõik rühmad.
13. Kõik teinime oli Mount-Everest vallutamise alpinistidega.
14. Gõit Arteni ja Tanya diel lennureija.
15. Arteni sai kulle palju sõnu. Nütkas saatis ta meile ühe teatleskordid 48-le artiklale.
16. Terve laagridi oli huvitat. Meeldis oli see, et meile ei öeldud, et Arteni või teisiti. Otsustasime ise, mida rühmaga teha ning viisime selle ka ellu. Meeldis see küsitelu.

- 6 -

Kõik artelid nendel vormideid. Nendel olid:
 kollane trüüpium, sinised, punased, tüüpium ning valge
 müts. Külmmate kumade jaoks olid teadepiirid,
 nendel-segimantid ja tüüpiumid. Jalatsid olid rüü-
 ühel inimesel.

Kõik nendel oli saatepäev, mil nendel olid
 all, vahetati ja pesti pesu.

Päev algas kell 7³⁰ hommikul. Kommuniitidele
 kestis 10 min ja seda kati auordlone saatel. Kommuniit
 nimitud aritad päevaplaani, õnnitlusi süüspäevalepi.
 Palju päevast pealeolde spordite. Terve päev oli pinge-
 line tegevus, aega igavust tunda ei olnud.

Uhes toas elasid 10 tüdrukut, nendest 6 olid eelland.

Kõik olid väga üsmedad ja sõbralikud.

VASTUSED KÜSIMUSTIKULE.

VESTLES SIIRI LUUK.

28. jaan. 1983. a. Eesti NSV

Noorte Turistide Majas

Vastused pani kirja: Kusta.

1. Siiri Luuk $\bar{x}^B$ klass, viibis Artekis $\underline{VI}$ klamiõpulaena.
2. Tallinna 43. KK.
3. 1978. a. oktoobris - novembris.
4. Eduka enesemise art spordivõistlustel.
5. Looduslikult kaunis koht, lõunamaine kliima.
6. Ule NSV Liidu, kõrgeid liiduvabariikideid.
7. Lõunamaine, soe, lõprakas taimestik, õhtuti läks väga ruttu pimedaks.
8. Ujutada sai vähe, veridaval nende arvates külm (+23°C). Murt meri jättis sügava mulje. Käinid laevaga sõitmas (2 tundi).
9. Söödi 3 korda päevas. Söökla oli tavaline, istuti pikas lauas, terve rühmaga koos. Söödi peamiselt riisi, kana, kala, vahel ka viinamarju, õunu.
10. Koolitöö toimus vene keeles. Hindeid pandi kergelt. Koo-

- 8 -

Elamaja oli nuur. Kooli sõitrid õpilased lumiga. Karvatajateks
oli nii mees kui ka nais karvatajaid. Aineteist õpidi vööri-
kult, vene kult, botaanikat, ajalugu, matemaatikat, geo-
graafiat. Laagris oli kord.

11. Jalgrimatk korraldati Kuumäele - Aji - Dagile. Eks-
kursioonil käidi Sevastopolis. Sevastopolisse sõideti buri-
daga (buri sõitis korraga 38). Sevastopolis pandi suure
Isamaasõja mälestusramba juurde pärg.

12. Lõppeõhtu oli laagri lõpus, toimus kontsert. Enda laag-
ris oli neil kino ja omad pioneeri üritused, tantsuõhtud.
Mulle jäävaim film oli „Valge Bim murkkõrv“.

13. Ei.

14. Sõitrid linnukiga, talus hästi sõitu. Asadel läk-
sid kõvad lukku, nida läks pahaks (soovitati närimis-
kummi). Sõit muldis.

15. Solmiti Tjumeni oblasti pioneeridega, nendega
toimus kirjavahetus Tjumenlartega. Praegusest pole kir-
javõrku enam jäänud.

16. Huuhtavat oli palju, mulde jäävaim oli kool ja võit-
lused. Võistlused läksid kerkimiselt. Kahel alal saadi
finaali. Ujumises sai P. Reiman II koha. Sõp-
ruskohtumised olid ka rahvastepallis. Meie rühm elas.

- 9 -

haigla peal, elati 10-eni koos. Muid oli kokku 25.
õpplast. Klarnipikataja oli kaasa, kuid temaga kohtuti kar-
va. Nad moodustasid ühe klarni. Kavalajad olid to-
redad. Aralus 8.⁰⁰, õoraku 22.⁰⁰ või 23.⁰⁰. Hommikuti
võisteldi, õhtuti õpiti koolis.

KIRJELDUS KÜLASKÄIGUST TALLINNA 43.
KESKKOOLI VANEMPIONEERIJUHI PIRET
HIISJÄRVE JUURDE. 21. oktoober 1982. a.
Savel.

Meie matkagrupid liidmed sõitsid kell 15.15. Nõm-
me raudtee jaamas. Rong saabus õigeaegselt. Astu-
sime rongi, istusime. Juttu rääkides jõudsime pea-
gi Savelle. Tulime rongilt maha ja suundusime
vanempioneerijuhhi Piret Hiisjärve maja otsima. Me
teadsime, et maja nr. on 32 b, aga tegelikult oli nr.
44 nagu kohal maal selgus. Otsisime ja kohalikelt in-
imestelt küsimise peale leidsime maja.

Andsime kella ja veidi aja pärast avaski ukse
reemsailmeline pioneerijuhht. Ulatasime talle piisi-
kond kingitused ja astusime edasi. Kuulsime rää-
kuse veidi häält. Tal oli sõõglaeg, nii et me ei
tulnud just kõige sobival ajal. Vanempioneer-
ijuhht pakkus meile teed tordid korralt, mille ise
kõrvalt võtsime. Metlesime ka kubit, kes sellel pda-
val sai kahakuusiks. Poisi nimi oli Andrek.
Alustasime küsimustega.

Belgeis, et vanempioneerijuhht ise „Artakis“ ei

olnud käinud. Nimetada muu looli õpilasi, kes on käinud „Artekis“, teadlasta vüt.

Vanempioneerijuhht rääkis, et „Arteki“ laagri kohta on koostatud albume ning „Artekis“ viibinud õpilased on oma muljetest kõnelnud klassis, pionerirühmades, nalivas. Na on tehtud „Arteki“ kändide stend.

Vanempioneerijuhht käis aga Saksa Demokraatlikus Valariigis. Ta jutustas sellist. Ta oli viis viiendas klassis ning palju on ununenud. Kõige enam jäi mulde sõit Saksamaale. Rongis oli lõbus, oli naljakaid juhtumeid. Kord hakkasid nad rongis pesu pesema. Üks tüdruk panis pesu vaguniakna peale kuivama, kuid see jäi postiostra kinni. Rong sõitis edasi, pesu lehvitud aga rõõmsalt posti otsas külalrahva imestuseks.

Stuutou oli ka Poola piiril, kus rongi raudte vahetamiseks vagunid ehku tõsteti.

Laagrielust ta niit ei mäletanud, mit oli liiga väike, ütõttu neid ka kuhugi ei lubatud. Kõikuvõttis on vanempioneerijuhki mälestused meeldivad ning ta arvab, et on tore,

-12

kui võit ka laugetel sõpradel küllas rüvida.

Kui üks meie taga selgus, siis hingasid kõik kergendatult. Üksanne oli täidetud. Sead-
sime sammud jaama poole. Rongi ootasime
küllaltki kaua. Kui rong saabus jaama,
sio me märkasime oma rõõmuts, et see on
tühhi. Nustlesime rongis rõõmsameelselt. Jutust
selgus, et see küllaskäik oli kõigile meeldiv.
Märkamatault saabus rong Nõmme jaama.

Küsimustik vanempioneerijuhile

Piret Kiisjärvele 21. okt. 1982. a.

1. Kas teate nimet. kooli õpilasi, kes on viibinud "Artekis" (õpilase ees-ja perekonnanimi, klass, mille eest autasustati)
Anneli Talle, Hendrik Kasesalu (8c), Aare Bruuser, Siiri Luik, Riina Reinmann.
2. Malevas, rühmas toimunud üritused "Arteki" tutvustamiseks sealt tulnud õpilaste muljete põhjal
On tehtud album. Pioneerid on tutvustanud oma klassis, ka malevas koosolekutel "Artekis" läbi viidud üritusi.
3. "Arteki" teemalised väljapanekud koolis
On koostatud stendid, mis on välja pandud pioneeritoas.
4. "Artekis" viibinud õpilaste osa kooli rahvaste sõpruse klubi töös. —

TALLINNA 43.KESKKOOLI PIONEERID
ÜLELIIDULISES PIONEERILAAGRIS "ARTEKIS"

1975.a.

VI kl.

1. Vesse Võhma

1976.a.

VII kl.

2. Katrin Vesi
- V^b spordiklass
3. Katrin Raitma
 4. Sofi Aršas
 5. Kaire Sumla
 6. Krista Sumla
 7. Anne Tuulik
 8. Ulvi Mölder
 9. Liivi Palling
 10. Katrin Liiv
 11. Margit Humonen
 12. Andres Mänd
 13. Toomas Kollo
 14. Peeter Tepp
 15. Andrei Nazarov
 16. Hannes Starkoph
 17. Joal Starkoph
 18. Endrik Tõnsberg
 19. Olav Arro
 20. Aare Pajula
 21. Marko Tarro
 22. Jüri Klõšeiko

23. Jaan Klõõseiko
24. Etke Vali
25. Andrus Väli
26. Paavo Ladvig
27. Alari Hunt

1977.a.

7^a kl.

28. Anne Aus
29. Marge Annelas
30. Kaja Kukk
31. Teri Kuusmaa
32. Marge Muidre
33. Urve Odras
34. Katrin Rannula
35. Reet Sõrmus
36. Maret Vilepill
37. Kadi Vinkol
38. Epp Vollei
39. Elmar Arro
40. Tiit Arumäe
41. Heit Habiht
42. Aivar Ehrman
43. Avo Kabanen
44. Vello Kroosman
45. Jaak Lõhmus
46. Enno Märkna
47. Paul Puro
48. Teet Vani
49. Toomas Valter
50. Arne Viikkolm
51. Pille Toos

52. Ain Kalmus

1977.a.

53. Enno Küüle

1978.a.

6^d kl.

ELKNÜ Keskkomitee sekretäri otsus

54. M.Korotaeva

55. S.Luuk

56. A.Muidre

57. M.Mätlik

58. E.Normak

59. K.Nurmela

60. Reimann, R.

61. M.Takkis

62. T.Tamm

63. T.Tiri

64. P.Vasilev

65. M.Õenurm

66. H.Aasa

67. T.Jüür

68. T.Janiste

69. E.Jankowski

70. T.Kerem

71. T.Kuuskmann

72. R.Lassel

73. M.Liidu

74. T.Prist

75. P.Reimann

76. T.Reins

77. M.Ristmets

78. J.Sabur

79. N.Smarkovh

80. T.Valing

x x x

81. Lembit Lust

82. Kuldar Saun

1980.a.

83. Moonika Tõrlov

84. Gea Hiiemaa

85. Inga Kalk

86. Kati Leping

87. Piia Vili

88. M.Venesaar

89. Ingrid Põder

90. Helle Leht

91. Kaja Kosk

92. Tiina Kuurajärv

93. Tiina Tammerra

94. Marit Lõuk

95. Mart Metsis

96. Virko Kask

97. Peeter Raag

98. Leho Sikk

99. Eerik Lumiste

100. Aivar Pius

101. Raimo Remmelgas

102. Andres Härma

103. Margus Luik

104. Urmas Reva

105. Tarvi Ojakallas

Klassijuhataja Epp Raag

106. Sofi Arsac
 107. Katri Liiv
 108. Ülle Kapjus
 109. Ulvi Mölder
 110. Liibi Palling
 111. Kaire Sumla
 112. Krista Sumla
 113. Andra Halme
 114. M.Mankin
 115. Merle Kibus
 116. Anne Tulik
 117. Riina Väljataga
 118. Jaan Klõšeiko
 119. Olavi Arro
 120. Alari Hunt
 121. Joel Starkop
 122. Hannes Starkop
 123. Andrei Nasarov
 124. Toomas Kollo
 125. Raul Grebenjuk
 126. Andrus Väli
 127. Etko Väli
 128. Toomas Nõmmik
 129. Aare Pajula
 130. Hendrik Tõnsberg
- Klassijuhataja Ljudmilla Petrovna

1981.a.

6.kl.

131. Hendrik Kasesalu

1982.a.

7.kl.

132. Luule Truss

6.kl.

133. Kai Saun

ELKNÜ Tallinna Okt.Raj. Komitee Büroo

otsus nr. 76

14.maist 1981.a.

Soovitus üleliidulisse pioneerilaagrisse "Artek"

Soovitada sm. Kasepalu, Hendrik Peetri p. sünd. 1968.a.
43. Kk. 6^c klassi õpilane, rühma poliitinformaator, ülelii-
dulisse pioneerilaagrisse "Artek".

ELKNÜ Okt.Raj. K. I sekretär

L.Laul

Küsimustik "Artekis" viibinud pioneerile.

1. Perekonna- ja eesnimi, klass
2. Kool või asutus, kus õpib või töötab
3. Mis aastal viibis "Artekis"
4. Mille eest sai tuusiku "Arteki"
5. Missuguse mulje jättis "Artekk" võrreldes meie pioneerilaagritega?
6. Missugustest maadest lapsed puhkasid "Artekis"
7. Missugune oli "Arteki" loodus (ilmastik, taimestik, loomastik)
8. Kuidas meeldis Must meri, kas sõitsite laevaga, ujusite.
9. Kuidas oli korraldatud toitlustamine
10. Kas toimus koolitöö. Mis keeles õpiti, vesteldi.

- 2 -

11. Kus käisite matkadel, ekskursioonidel

12. Kas korraldati lõkkeõhtuid, kas seal esinesid

13. Kas külastas "Arteki" laagrit selle aja jooksul ka tuntud ühiskonna, poliitika jne. tegelasi.

14. Kas sõitsite lennukoga "Artekki"

15. Kas saite "Artekist" palju sõpru, kas pidasite kirjavahetust?

Kas mõni kirjasõpradest on jäänud tuttavaks tänaseini?

16. Mis jäi Teile kõige eredamalt meelde "Artekis" viibimise ajast?

Vertlus Suure Isamaasõja ajal „Artemis”
võimeid pioneeriga.

1941. aasta suvel said Eesti pioneerid enesemõrpheli võimaluse näita pioneerilaagris „Artemis” sõitjaid oli 17 ning tuiusik pidi kestma 40 päeva. Suure Isamaasõja tõttu kujunes sellest aja kõige pinem pioneerilaagrituuesik, mis kestis 1132 päeva, sest pioneerid said tagasi koju alles pärast sõja lõppu.

Sõja ajal „Artemis” laagris vübinud pioneeride elu kujunes rünnamusterdükses. Oline sellest muulnud, fügenud ajalikest ning E. Aesma raamatust „Kõige pinem tuiusik”

Nüüd, urides oma uoli arteklari avanes neil võimalus kohtuda ühega neist, kes sõjakäikuid aastad „Artemis” veetis.

E. Aesma raamatust iseloomustatakse teda nü: „Spets on väga elavaloomuline poiss, ei reisa pudelini paigal

ja on alati valmis igasuguseid viinger-
pune välja neputama, kuigi suuremaid
pahandusi ei mäleta tema arvel olevat.*

Tegelikult oli Spetsi nimi Anvid Pre-
org ning tema kodukoht oli Raplas,
kus ta 12 aastaseks õppis IV klassis.
Tema meenutuste ja loetu põhjal koosta-
sime sõja päevil „Anteni“ mübinud pioneeride
elus ülevaate.

Tallinnast alustati rongiga teekonda
„Anteni“ 15. juunil 1941. aastal. Peatu-
sed olid Leningradis ja Moskvas. Sinfe-
ropolist jätkati sõitu bussidel. See oli
meeldijärus 100 km nägiteed. Nägised
nägised meie pioneerid suuremalt jaolt
nii nagu muu linnugi. 19. juunil saa-
buti „Anteni“ laagri avamine oli plaan-
is 22. juunil, kuid avamist ei toim-
nud, sest 22. juunil algas Suur Isamaa-
sõda.

* Arama, E. „Kõige pisem tüdruk“
Tln. 72 lk. 80

5. juulil eakusid „Arteni” pio-
neerid Krimmist, enamasti Moskva.
Kahensa päeva olid „Artekis”
eapraha mõnna eakistele ütsõni
endaies mõisas, mis varem kuulus
Lermontovi vanemale ning kus
nüüd on sanatoorium.

„Valgeid nägusaid majad on
ühindatud sammasmäikedega,
keskel paikneb suur kook, kus
asuvad kuni, söökla ja tsaaratu-
kogu. Kõrgem linna kuni
rohkete piete Lermontovi si-
võsast ja ingi Lermontovi
vanema kändõid.”

Ütsõnist jätkus 300 artelise
teekonda Stalingradi suunas. Es-
ootas laevasõit mööda Volga
23. juulil jõude Stalingradi
kaudu Doni ääresse Nizni
Tširni puhkema, kus 3. aug.
plaanitud saager aruti.

Spast kohast, kus „Heleni“ saagid
 jõuavad ka sõja ajal ümbi, ja
 asnas ta meenutades meidagi
 lõbusat, huvitavat.

Elu tagaas ole kannu. Kõnetamisel,
 mis põhise tõuseta hüppasid
 nakk eemeneange, sügema jää-
 angus. Kogu aeg ole neid tegemist.
 juba Määrilis alles näisid nakk
 esimest korral eelis noorussipõlve-
 del töö, Meie main elades
 tootama sanatooriumis abo-
 majandis, kannavate mägedele
 kütet. Loomulikul õpeti ka
 nooris. Aegul ole see üsna väike,
 sest ei osatud vene keelt. Juba
 VII klassis võis õpetis vabalt
 kõnelda, eugeenia ja noorustada
 vene keeles.

Alas õppides tähtas nooris ka
 kunstiring. Selle tööt võeti
 agaralt osa. Ringijuhiks ole

poolakas Łaniewski, kes joonista-
mis huvilistele õpetas maali-
miksi. Tema õpilasena oli ka
nüüd hästi tunnustatud
kunstnik Hugo Põllu ning ka
õpetas teda Põllogi.

Kõikmata kaardidest sõjala-
dust hooletseti arvestades eest-
liskas võimevõimekusele (sinine
peumus, väge meits) veel talvises
võimevõimekusele, see kõrgu-
meits, vana. Tüüpi kõrgu-
tulnud kannatada. Eestis hea
ole tõttustamine Alais, uude
tänu abimees, kus ka
astelased hooliga töötada.
Sõda oli riigipäevade tar-
siisipäevadele tervet haljasta-
des kõrgu-.

Kõrgu, joudis lo tunnud van-
maad peaga kogu ära. Eestis keel
ole ununenud.

Jalvaks kooli Stalingradi,
 kindel lähenedes aga Stalingradi
 oblasti sanatooriumi.

Süü koolis „Arteni“ laagris 1942 a.
 sept. Aetai kraavse, endisesse
 kinnistis. Asute elama kabi-
 novusselises puust suvicas.

1941 a. „Arteni“ saavunud
 paarist tuhandest pioneerist
 das Aetais umbes heidmismene
 east. 24. juunil 1944 larnestis

süü ka este pioneerid. Aetais
 suu kassa tõendus, millega nad
 15. juunil 1941 lähtuti „Arteni“

Tõendus tagaküljele tehti
 märkis saabus „Arteni“ 19.06.41a.
 lahkus „Arteni“ 24.07.44a.

Spets. jutustus nõelis meele,
 tänapäeva pioneer, tema
hümnoloog ning eustances.

Aetia, E. Hõrge pikem tühik
 Tkr. 1974 lk 30.

Kasutatud kirjandus.

Aasma, E. "Kõige pikem tuurik"
Tallinn, 1972

"Õhtuleht" 1982, 28. det.

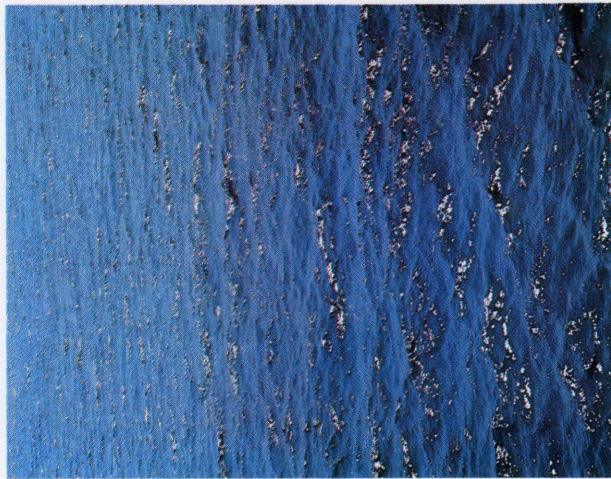
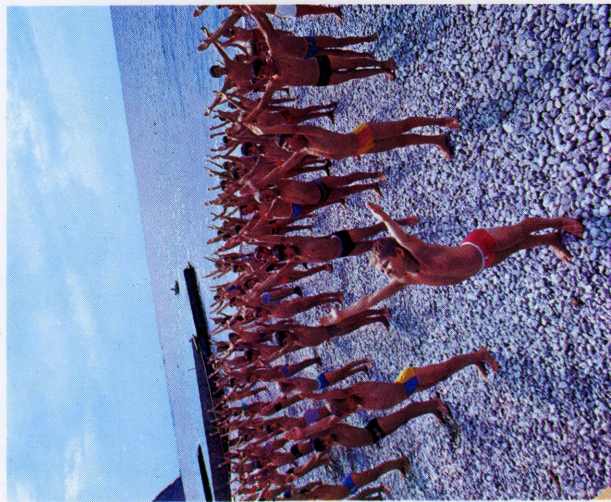

Sisukord.

1. Kirjeldused koostumistelt
Tallinna 43. Keskkooli õpilaskogu,
kes on kübinud pioneerilaagris
„Artek“
2. Kirjeldus külastärgist
Tallinna 43. Keskkooli vanem-
pioneerijuhid Priit Hoojärve
juures.
3. Nimestik Tallinna 43. Keskkooli
pioneridest, kes on kübi-
nud üleeilmaalises pioneer-
laagris „Artek“.
4. Soovetus üleeilmaalisse pio-
nerilaagrisse „Artek“.
5. Vastatud küsimustikud.
6. Kirjeldus koostumisest Suure
Pämaasõja ajal „Artekis“ kübi-
nud pioneeriga.
7. Kasutatud kirjandus
8. Lisad.

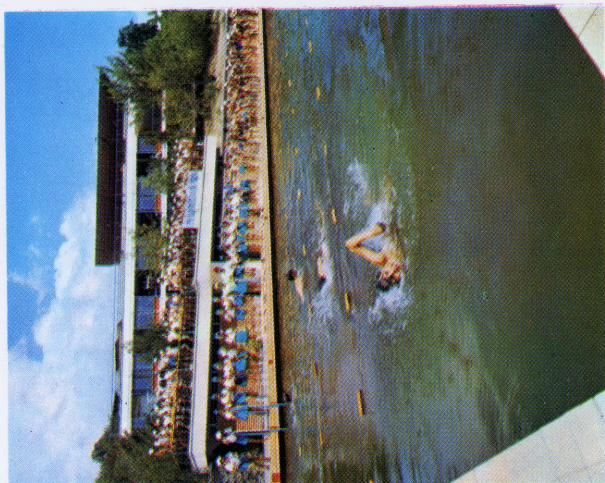
Hea on päikesepaisteline hanna.

Järvis on koreas, -tänu hommikuõimlusele.

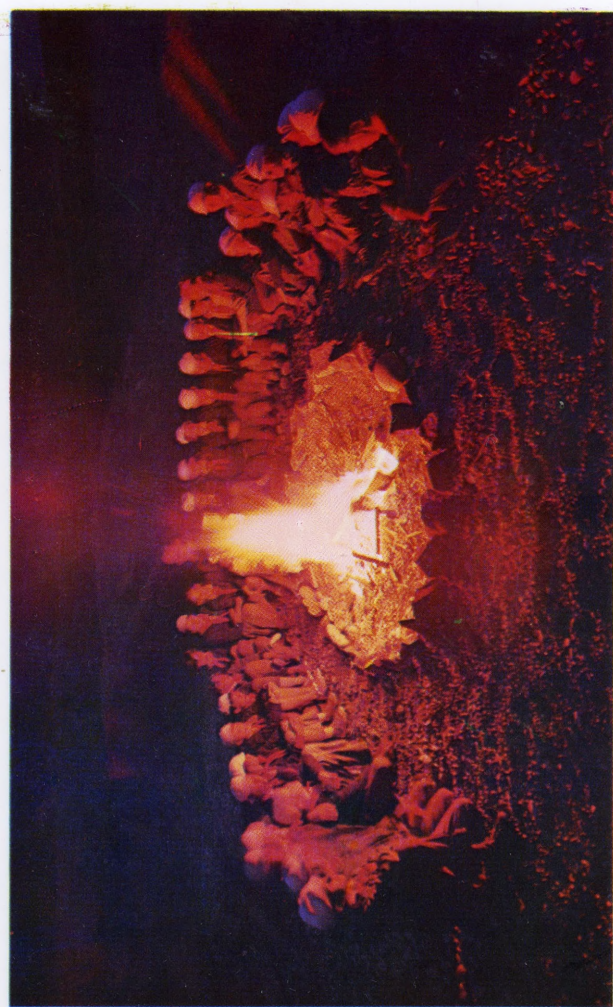
Laager, "Liparimoi": Jalutuskäigul.
Korvapidaja sööklas.

Pearline rekord - Lewis.

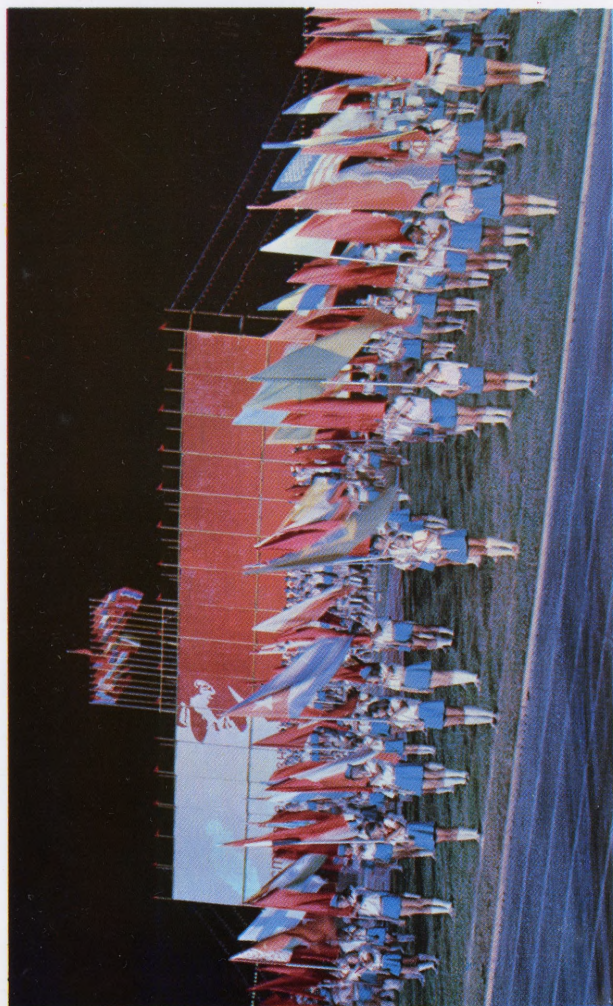
Salut Gaidarile.

Lobbe ääres.

Laulavad fanfaarid, pööravad kummid.
 Ardeklased V.I. Lenini Sevastopolis mälestussambar
 juures.

Sõpruspeol.

Hiivasti Antek!

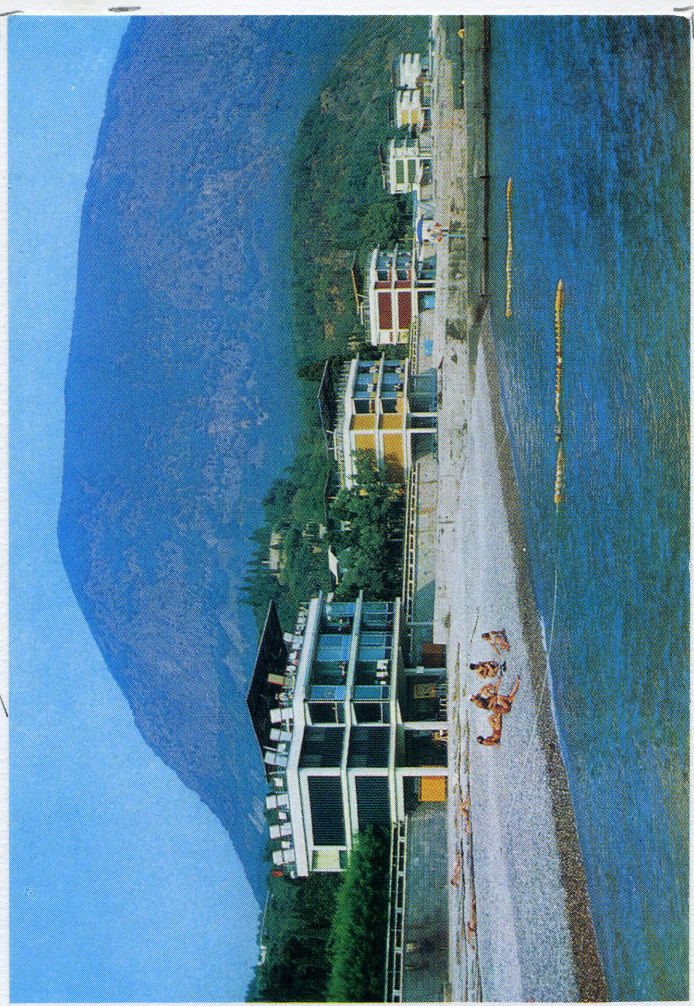
Sõprusse väljak. Tere Artek!

Pioneeride sõprusmonument. Sõik peale korrapärajate
on kannas.

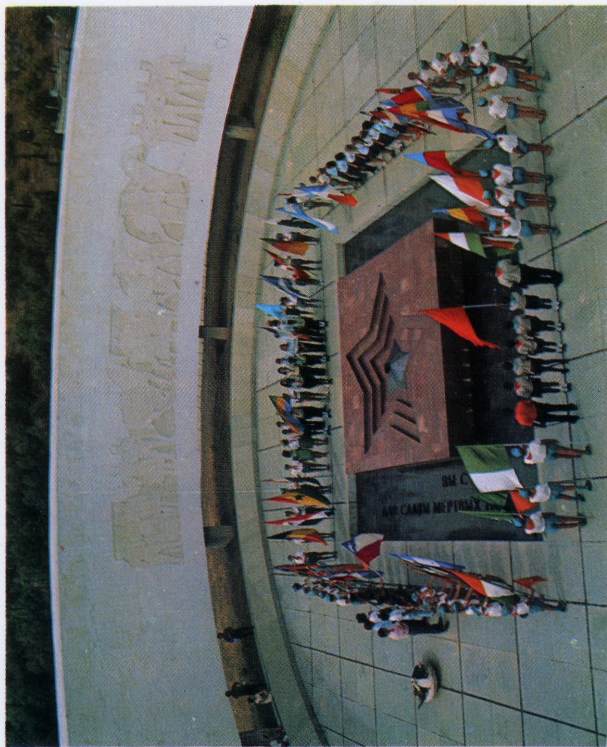
Naade laaqile, Pribezinoi" Naade lōke platsile.

Uade merelt pikerideravilale Laager „Korsko“ korpused.

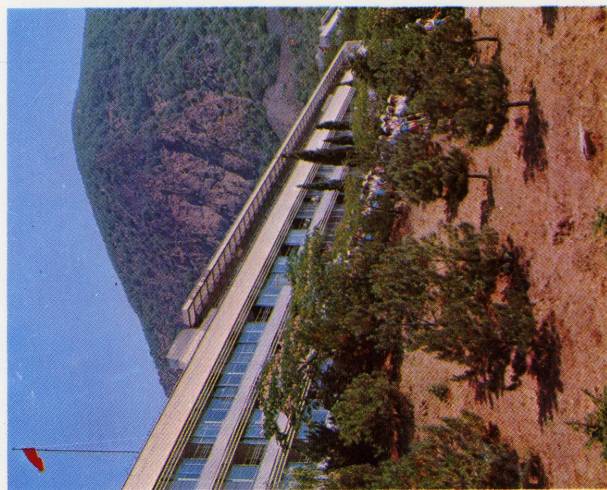
Fanfarist: Pidulik Pioneeribondus.

Artek-lasid kundmotu madruise ausamba juures.
 Pidalikel koondusel memoriaali Ilulise Jalta
 juures.

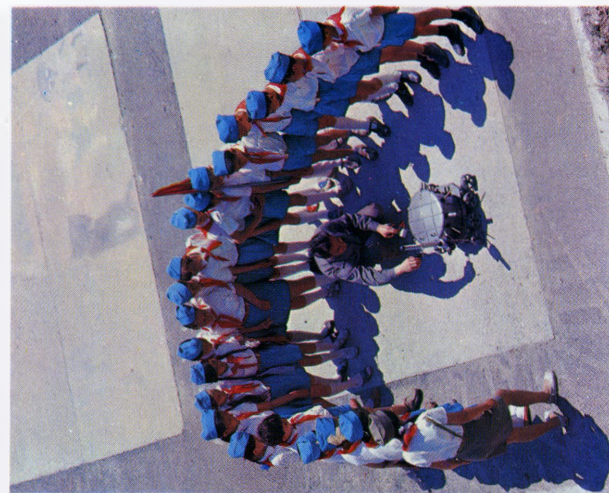
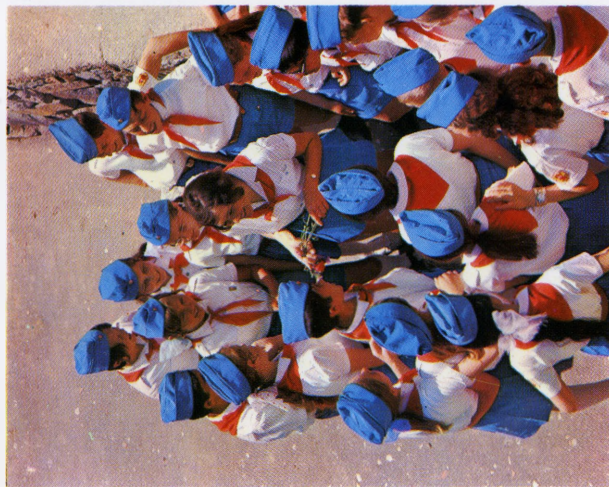
Собрание в лагере, лагерь "Космос".

"Laagri's, Gornoi": Laager, "Laazurhöl".

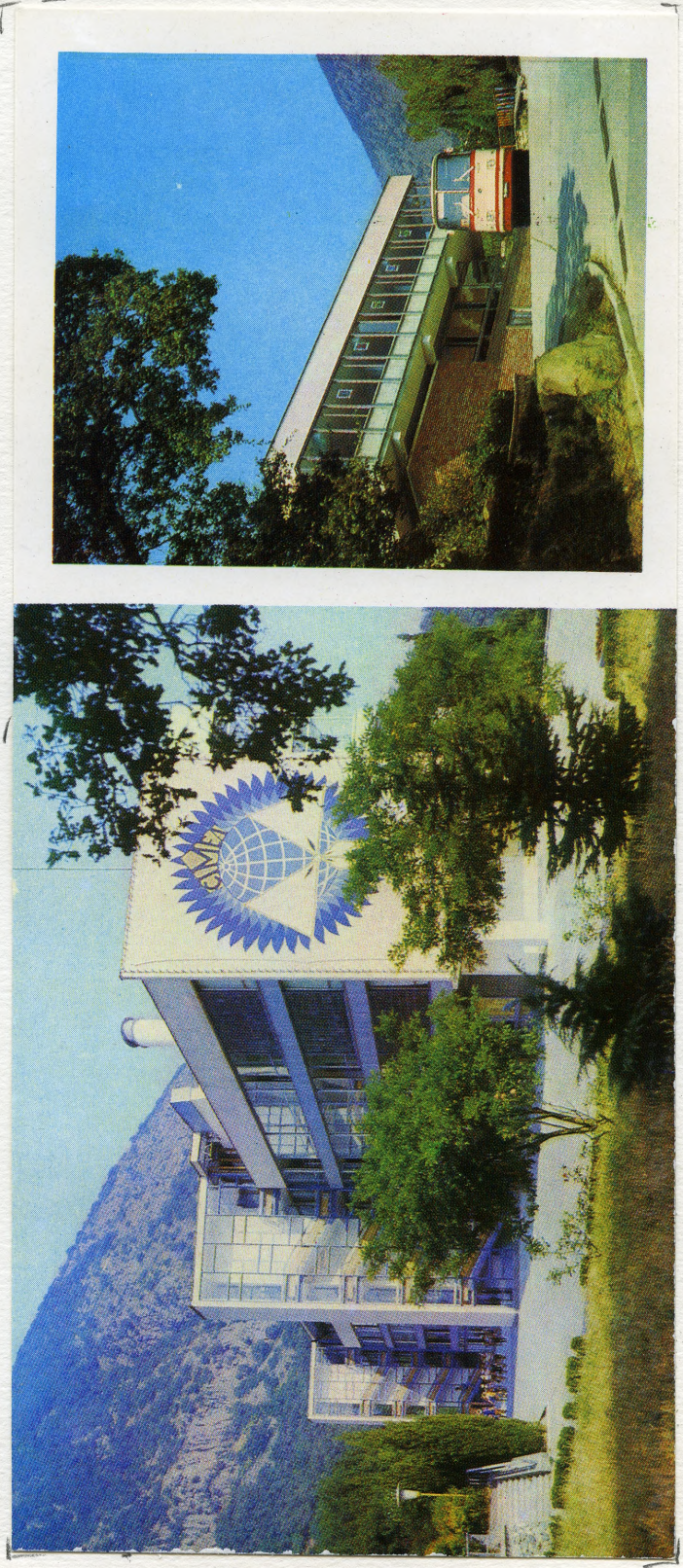
Pioneeride maja. Pioneeride staap.

Pioneerijuhiga on alati hviitaw. Pioneeride palee.
Hviitaw on tutvuda koolulguviga.

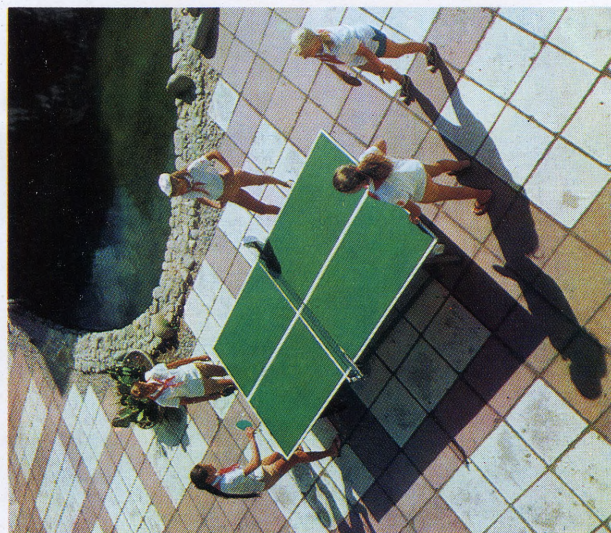
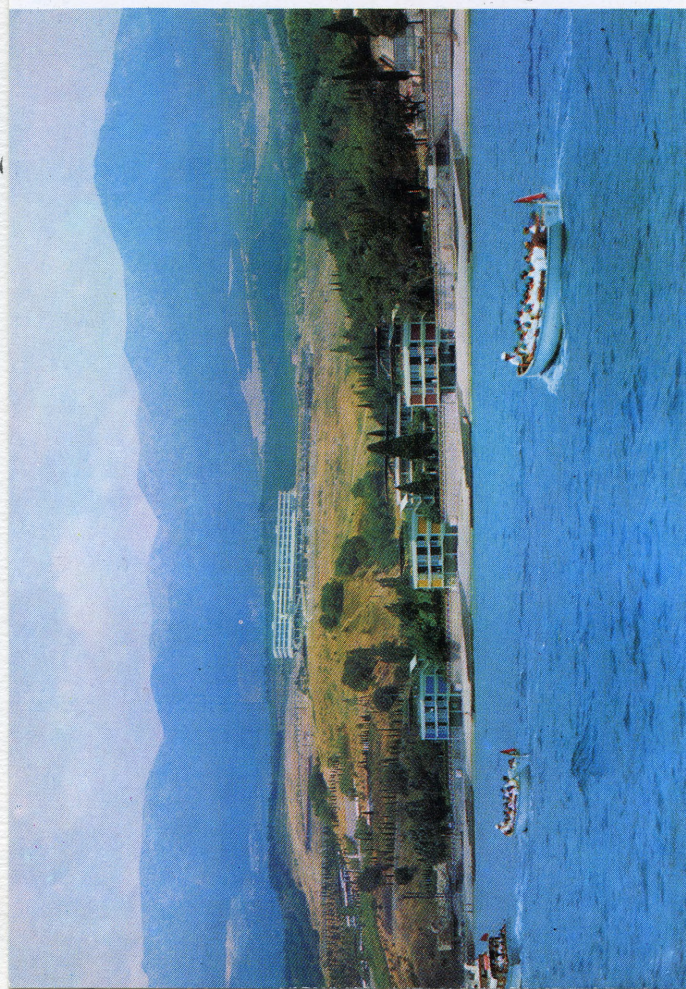
Ekspeditsioonile „Pääsukekse pesa“.

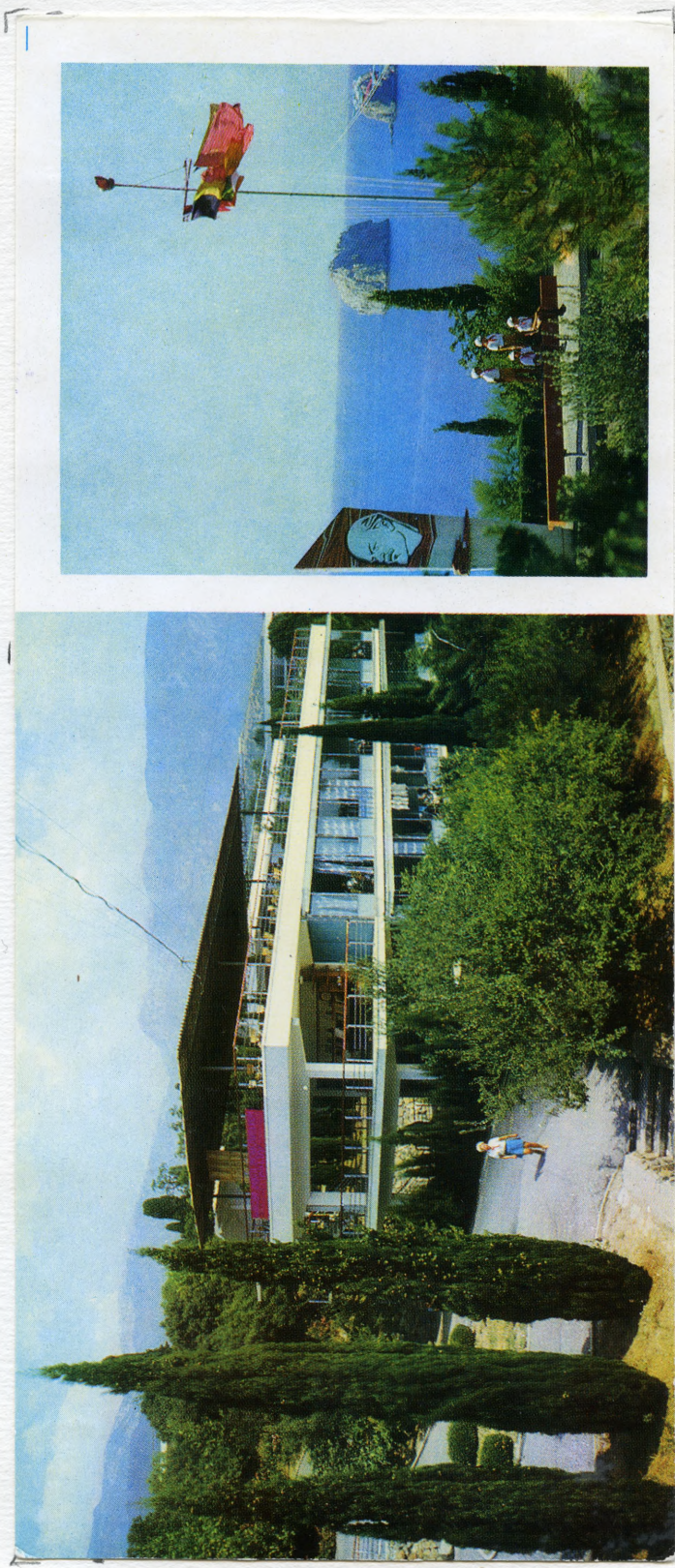
Laagris "Gorhöl".

Päev hakebale hommikuõõmlemisega. Peale hommikueinet
merevannid.

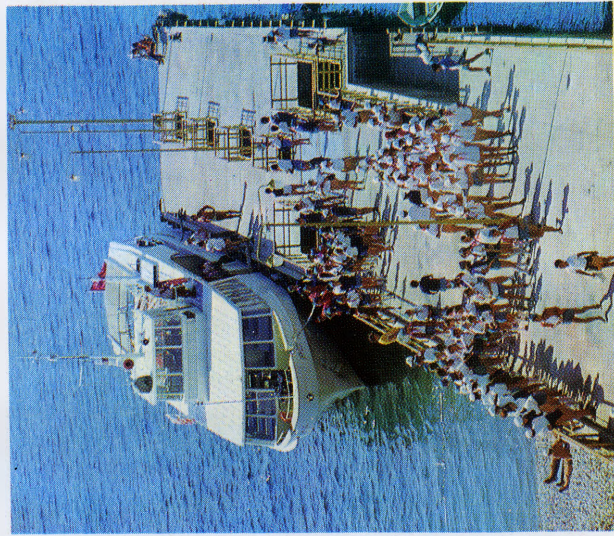
Meremateal. Ses vöidab?

Lager „Pribereshoi“ - Vaade kaljudele Adalarile.

Pioneeride palee. Üimane proov.

Puškini grott. Matkale kaatrile „Antek”

ЗДРАВСТВУЙ, АРТЕК!

Среди множества прекрасных, удивительных и желанных подарков, которые так щедро дарит своим юным гражданам Страна Советов, самый замечательный подарок — сказочный город Артек на берегу Черного моря. Тысячи кипарисов, стройных, вечнозеленых. Благоухающий аромат магнолий, миндаля, роз...

У Артека своя история. В первые годы Советской власти Коммунистическая партия, выполняя ленинский завет «Все лучшее — детям», принимает энергичные меры по организации в Крыму, на Черноморском побережье, пионерской здравницы для детей рабочих и крестьян. На Южный берег Крыма по специальному заданию выезжает коммунист, врач Зиновий Петрович Соловьев.

16 июня 1925 года над раскинувшимся у моря брезентовым палаточным городком протрубили пионерские горны, взвился на мачте красный флаг, и восемьдесят юных ленинцев выстроились на первую торжественную линейку, замерли в пионерском салюте. Так начал свою жизнь ныне Всесоюзный орден Трудового Красного Знамени и Дружбы народов пионерский лагерь «Артек» имени В. И. Ленина. Артек — мечта пионерского детства. Это воплощенная в жизнь волшебная сказка о солнечном берегу радости. Тысячи людей — юных и взрослых — говорят

Артеку «Спасибо!» Это и те, кто когда-либо побывал в Артеке, и те, кто слышал их рассказы, кто учился у пионеров-артековцев разным добрым делам, верности Родине, долгу и товариществу. Артековцами были Тимур Фрунзе, Иван Туркенич, Гуля Королева, Володя Дубинин, Рубен Ибаррури и многие-многие другие, чьи подвиги в годы Великой Отечественной войны стали известны всей стране.

Пионерские костры Артека не забыть никогда. Шум прибоя, треск сухих смолистых веток, разгоряченные, взволнованные лица друзей, невероятные истории, звонкие песни, клятвы дружбы, верности и встречи, которые запоминаются на всю жизнь...

Гости артековцев — выдающиеся деятели международного коммунистического и рабочего движения, ветераны революции, герои труда, писатели, космонавты, артисты, композиторы, ученые.

Велики владения Артека: вдоль моря — от развалин Генуэзской крепости на окраине старинного крымского поселения Гурзуфа до воспетой Пушкиным и Мицкевичем горы Аю-Даг, похожей на спящего медведя, — расположены лагеря: «Кипарисный», «Лазурный», «Морской», «Прибрежный» (в его составе дружины: «Лесная», «Полевая», «Озерная», «Речная»), а также «Горный» (в составе дружин: «Янтарная», «Хрустальная», «Алмазная»). Дома, как корабли, плывущие над зелеными волнами сосен и кипарисов, наполнены солнцем и воздухом, их конструкции современные, легки и красивы. У артековцев свой Дворец пионеров и свой Дом пионерской учебы, в их распоряжении выставки и музеи, кружки и лаборатории, учебные кабинеты, библиотeki и кинозалы, стадионы и костровые площадки, благоустроенные пляжи и лечебные корпуса.

Артек можно слушать часами... Не-

смолкающими голосами звенит он и зимой, и летом. В течение года здесь бывает свыше 27 тысяч ребят.

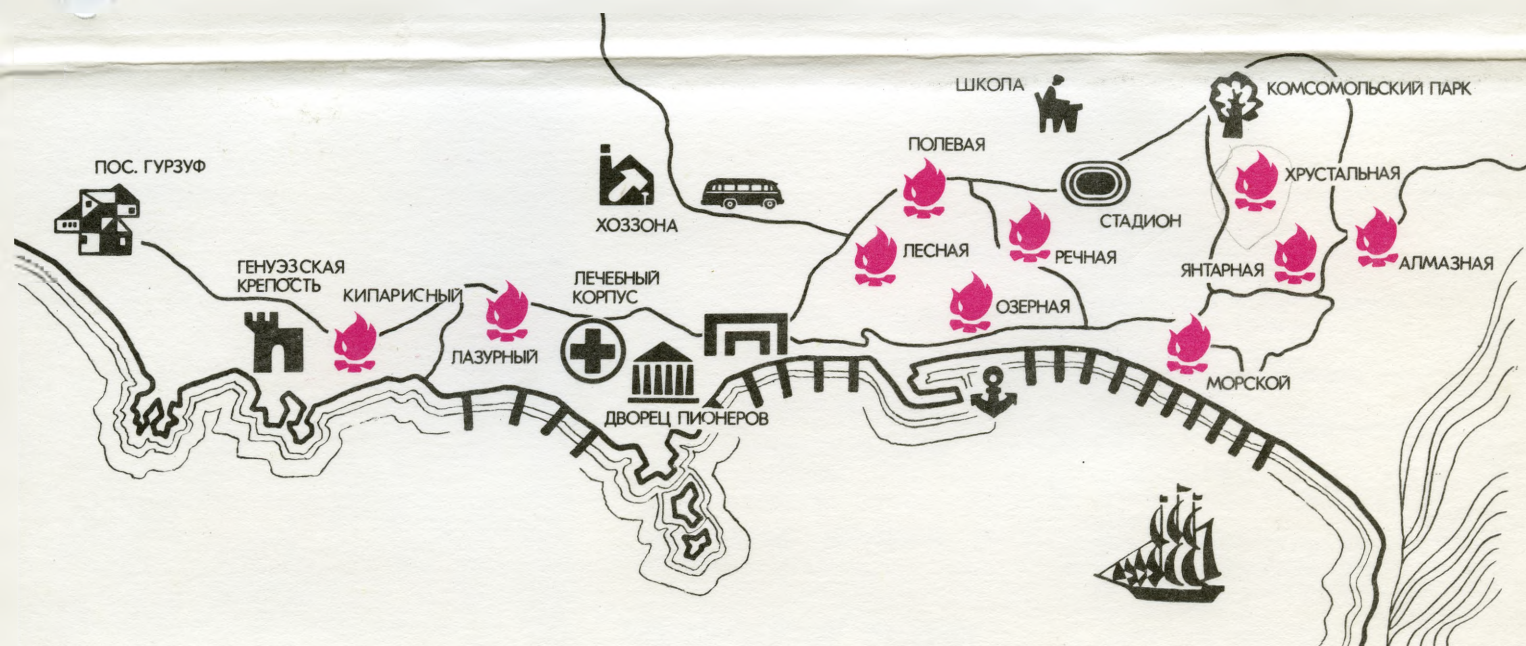
В Артеке встречаются и дружат ребята всех союзных и автономных республик, всех краев и областей нашей необъятной Родины. Радужно принимает пионерская республика и зарубежных гостей. В Артеке можно увидеть одновременно ребят из пятидесяти стран мира. Вместе с советскими пионерами ходят в походы, учатся и отдыхают, танцуют и поют, проводят вечера у пионерского костра французы и кубинцы, поляки и гвинейцы, болгары и вьетнамцы... И разве можно забыть волнующие торжественные парады, когда несколько сот юных горнистов трубят пионерский клич, флаги пятидесяти стран сходятся одновременно на площади или стадионе, и четыре с половиной тысячи мальчиков и девочек в едином порыве дружно поют пионерский гимн: «Взвейтесь кострами, синие ночи!»

Артек — серьезная, увлекательная всесоюзная школа пионерского актива. Здесь собираются пионерские вожаки, запевают пионерских дел из лучших отрядов и дружин страны, тимуровцы, юнкоры, победители смотров и конкурсов, вожатые октябрятских звездочек. Они обмениваются опытом, рассказывают друг другу о своих делах, учатся умению работать в пионерских организациях. В Артеке проходили четыре Всесоюзных пионерских слета, давались торжественные старты всесоюзным делам пионерии Страны Советов. Артеку — за пятьдесят... Годы, как волны прибоя, пеняются и бушуют, убегая за горизонт. Но Артек вечно молод. Каждый год сюда, на берег радости, приезжают новые отряды юных ленинцев, и звенят, не смолкая, их счастливые голоса:

«ЗДРАВСТВУЙ, АРТЕК!»

«ЗДРАВСТВУЙ, МОРЕ!»

«ЗДРАВСТВУЙ, СОЛНЦЕ!»

ЗДРАВСТВУЙ, АРТЕК!

1. Горнист.
Торжественная пионерская линейка.
2. В лагере «Горном».
Лагерь «Лазурный».
3. На площади Дружбы в лагере «Морском».
4. С вожатым всегда интересно.
Дворец пионеров.
Любопытно познакомиться с луноходом.
5. Пионерский штаб принимает важное решение.
Дом пионерской учебы.
6. Здоровье в порядке — спасибо зарядке.

7. Лагерь «Кипарисный».
На прогулке.
На дежурстве в столовой.
8. Хорошо на солнечном пляже.
9. На экскурсию к «Ласточкиному гнезду».
10. Главный рекорд — здоровье!
11. Салют Гайдари!
12. У костра.
13. Артековцы у памятника Неизвестному матросу.
На торжественной линейке у мемориала Славы в Ялте.
14. На празднике дружбы.
15. Поют горны, гремят барабаны.
Артековцы у памятника В. И. Ленину в Севастополе.
16. До свидания, Артек!

0 80205-092 БЗ-35-21-75 027(01)-76

Органа Трудового Красного Знамени Калининский полиграфический комбинат Союза Министров СССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли, г. Калинин, пр. Ленина, 5.

10/8а-2999, А01365-76
Тираж 300 000
Печать офсетная
Бумага 240 г/м²
Заказ 1243
Цена 89 коп.

Фото Р. Озерского
Вступительная статья Е. Рыбинского
Художник В. Штанько
Редактор Т. Ткаченко
Художественный редактор А. Буркатовский
Технический редактор Е. Ланковская

© Издательство «Планета», 1976 г.

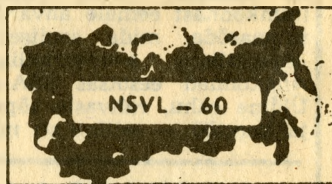
АРТЕК
Комплект из 16 цветных открыток.

АРТЕК

LÄBI AASTATE, LÄBI KAUGUSTE...

15. JUUNIL 1941 SÖITIS 24 EESTI PIONEERI KOOS PIONEERIJUHIGA ARTEKKI. TALLINNA—LENINGRADI RONGIGA OLETASID NAD PIIRI JA SATTUSID NOOREST EESTI NSV-ST MAAILMA, KUS OLID KINNISTUNUD PALJURAHVUSELISE RIIGI INIMESTE VASTASTIKUSED SOTSIALISTLIKUD SUHTED. KOOS LASTEGA TEISTEST VABARIIKIDEST JA OBLASTITEST ELASID EESTI PIONEERID ARTEKIS KOLM RAHUPÄEVA JA 1418 SÖJAPÄEVA. NEIL TULI OLE ELADA MITU EVAKUEERIMIST JA RASKED KUUD STALINGRADI RINDE LÄHISTEL. NAD SAID TUNDA INIMLIKUKU SOOJUST SÖGAVAS TAGALAS BELOKURIHHA KOLAS ALTAIS. NAD ÖPPISID JA TÖÖTASID VÖIDU NIMEL NING ANDSID RINDE HEAKS 116 000 RUBLA. NAD TUNNETASID SUURE SÖPRUSE ÖNE, MIS KESTAB AASTAID, KAUGUSTELE VAATAMATA. SELLEST ON MÖÖDUNUD JUBA 38 AASTAT, MILLEST ON JÄÄNUD ERAKORDSETE, TÖELISELT SÖBRALIKE KOHTUMISTE RÖÖM...

Laevast, mille ahtris lehis punalipp ja millel me seekord kohtusime, öhkus romantikat. Vasakul sinetas mereavarus. Tuul loopis soolaseid laineid. Paremal kõrgus Toompea. Meie vana linn oli justkui Andersoni muinasjut-

tudest väljunud, avades külaliste ees oma ilu. Sellele laevapuhkusele eelnes aga ettevalmistus ning unustamatud kohtumised.

...Tunnetades trükisöna jõudu, tellis Landa Rammi Tartu trükikojast sadakond postkaarti nimetusega «Arteki kutsungid», milles me kutsusime oma sõpra augustis Tallinna, kusjuures palusime nimetada kõige sobivam kuupäev. Kohtumise ajaks määrati 12.—16. august.

Kirju tuli rohkesti. Meile kavatses tulla 80 külalist Ukrainast, Valgevenemaalt, Moldaaviast, Lätist ja Leedust, samuti Moskvast ja Leningra-

dist. Saabus kirju ka Barnauli pioneeriklubist «Sädemeke». Arteki 50. aastapäeva eel elavnes meie kirjavahetus sädelastega. Saime kirja teel sõpradeks ja ootasime kannatamatult külla «Sädemeke» juhatajat Jelizaveta Kvintitskajat ja Arteki aupioneerid, praegust Barnauli Pedagoogilise Instituudi õppejõudu Olga Morozovat. Veel Minskis olles avaldas Aljoša Dibrova Tallinna kohtumise organiseerimiskomiteele oma soovi:

«Igal juhul näidake meile sädelasi!»

Ja siis ühel augustikuu hommikul, kui ootasin Landat, tuli telegramm, milles öeldi, et meile sõidab külla... Arteki! Loomulikult mitte täies koos-

seisus, vaid muuseumi direktor Galina Rjazanova ja õpetaja Ninel Mirošnitšenko näol. Nendega koos ka stuudio «Artekkfilm» esindajad Vladimir Ljamine ja Vladimir Pozdnojev. Landa, kes tunni aja pärast kohale jõudis ja telegrammi luges, potsatas istuma ja ütles:

«Hulluks võib minna!»

Koostasime külaliste saabumise graafiku, joonistasime plakati «Artek» ja sõitsime vaksalisse. Seisame oma plakati perroonil, ja meile hõigatakse:

«Pioneerid-pensionärid!»

Rongilt tulnud noored ütlesid oma teravmeelsusi, meie aga ootasime ärevusega kalmeid inimesi, keda me ei olnud näinud peaaegu 40 aastat! Minu juurde jookseb naine ja hüüab:

«Oled see sina, Salmes?»

«Ei, Gene, mina olen Niina. Kas ei tundnud ära?»

See on Gene Vilkaite, kes ei ole sugugi muutunud, ainult tema heledad juuksed on tumedamaks läinud. Gene on 30 aastat töötanud pioneerijuhina. Seejuures on ta Leedu rahvakunstimeistrite koondise liige, kes loob imepäraseid lillekompositsioone.

Nagu lapsena, nii ka nüüd kaelustab Gene mind ja nuuskatab. Tema kõrval seisab abikaasa, ajakirjanik, ja ema-ga väga sarnane poeg.

Saabunute keskel sammub mööda perrooni Leedu NSV teeneline kunstnik Marite Rastekaite, ilus ja päevitunud pärast puhkust mere ääres. Ta sõitis ainult üheks päevaks ja sellestki tuli tükk aega rahmeldada Tallinna bussijaamas: kuidagi ei saanud piletit. Lõpuks õnnestus Maritel tänu heatahtlikule dispetšerile sõita Leedusse, järjekordsele teatrietendusele.

Vilniusest sõitis kohale Griša Pailis, rõõmus, teravmeelne inimene. Algul heitis ta nalja nende üle, kel silmad märjad, aga pärast pidi ise peaaegu nutma puhkema, kui hakkas meenutama Stalingradi kangelaslikku kaitsmist ja seda, kuidas stalingradlased hoidsid Arteki kasvandikke neil raskeil päevil.

Teisel öötunnil maandus lennuk Simferopolist. Tänu plakatile tundsid arteklased mu kohe ära. Tulijate seas oli terashallis ülikonnas ja sama värvi juustega auväärne mees, meie pioneerijuht Tolja Pampu. Ta tuli ilma ette teatamata — üllatuste peale oli ta juba noorpõlves meister. Seega oli meie taaskohtumisel neli sõja-aastate pioneerijuhti: Tosja, Tolja, Ira ja mina. Hiljem, kui me juba laeval olime, tuli pardale heledapäine tütarlaps ja küsis:

«Kas siin kohtuvad arteklased?»

«Siin. Aga milles asi?»

«Mina olin ka Artekis pioneerijuht — aastail 1978—1980. Minu nimi on Tatjana Jakjan.»

Tanja sai kohe omainime-seks. Muigasid endamisi, mär-gates, millise austusega minu enam kui poole sajandi vanused «lapsed» noort pioneerijuht kohtlesid. Olgu mis on, aga juht on juht!

Hakati loendama:

«Juhtkonnast on meie hulgas koguni kuus inimest. Meie Laine Soe töötas ju pärast sõda Artekis metoodikuna.»

ELKNU Keskkomitee korraldas meile vastuvõtu. Keskkomitee koolisekretär Kersti Rei ütles:

«Pärast sõda on Artekis olnud kokku 7000 Eesti pioneerit. Ent tahaks väga, et neid olnuks vähemalt kaks korda rohkem! Teate isegi, kui hea ühiskondliku kasvatus kool on Artek. Kuid 7000 ei ole ka vähe. Tore oleks, kord kokku saada meil kõigil, esimestel arteklastel, kõigil Eestimaa kommunistlikel noortel, kes on töötanud pioneerijuhtide-na, ja Arteki-pioneeride esin-dajatel. Kas korraldame kok-kutuleku?»

«Korraldame!»

Kaua aega polnud me kohtunud kunagise Läti pioneer Niina Bivkaga. Nüüd on ta nimi Meime. Märkasid juba raudteejaamas tema tut-

tavaid näojooni ja erutatud pilku. Aga ära tundsimine teineteist alles laeval. Niina tõi meile kingiks trummi, pasuna ja pioneerisalgat lipu. Need südamele armsad atribuudid määrasidki meie edasise tegevuse. Tegime kähku improviseeritud koonduse ja meist said mitte kunagised arteklased, vaid koondrühm «Artek 1941/1944». Esimeheks valiti Aljoša Dibrova, juhiks Tosja Sidorova. Võeti vastu uusi pioneere, meie külalisi Arte-kist ja Altaist.

«Las jutustavad oma elu-loo» lausus karmilt narvalane Volodja Nikolajev.

Ninel Mirošnitšenko tõusis ja alustas:

«Olen töötanud kaks-küm-mend viis aastat Arteki koolis ja...»

«Vastu võtta!»

«Olen sündinud 9. mail 1945,» ütles Vladimir Ljamine, kuid ei saanud jätkata, sest teda kätkestati:

«Üksnes selle sünnikuupäeva eest vastu võtta!»

«Pozdnojev, Rjazanova, Kvintitskaja, Morozova — vastu võtta!»

Lõbus, liigutav ja väga tõsine oli see hetk.

Pärast pidulikku lõunat võtsid arteklased istet reisi-laeva «Tallinn» avara salongi nurkades ja hakkasid ükstei-sele jutustama iseendast. Need

olid huvitavad lood neljaküm-ne inimese elust. Ülejäänud neljakümne külalise elukäik mahtus nendesse samadesse juttudesse, sest nemad olid ju arteklaste järeltulijad. Nende poole pöördus Ira Mitskevits veel eraldi:

«Lapsed ja lapselapsed! Tul-ge tingimata ka järgmisele kokkutulekule! Me näeme, et teil on meie hulgas huvitav, loodame, et te meie sõpruse teatepulga üle võtate ning seda edasi kannate.»

Mehed olid kogunenud Harri Liidemani ümber. Nad õnnitlesid teda äsja saadud Lenini ordeni puhul. Eestimaa kapten pajatas Botnia tormi-dest ning ekvaatori päikesest. Oma jutu lõpetas ta nõnda:

«Ometi on mul kõige parem olla kodus ja teie seltsis.» Ta pani oma tugeva käe oma ku-nagise pioneerijuhi Tolja Pam-pu õlale.

Meil oli kahju, et ei saa-nud tulla meie «Profes-sor». Viktor Palmile Artekis antud hüüdnime on ta õigus-tanud täielikult. Ta on ammu professor, teaduste doktor, Tartu ülikooli õppejõud ning oli augustis seotud ülikooli 350. aastapäeva/ ettevalmistamisega. Selle eest oli nagu ala-ti meiega koos Polütehnilise Instituudi õppejõud Viktor Kesküla.

Aljoša võttis akordioni ja hakkas mängima «Mustlasi», nagu kord Arteki kontserdilgi. Korraga heitis kingad jalast Ellen Tulp ja läks kergelt, kunilt liikudes tantsuringi. Meie armas Ellen, meie kokkutulekute organisatoor, muutumatu sõber! Unustasime korra, et tal on range juristi amet ning et Arteki aegadest on möödas palju aastaid.

Aeg-ajalt tõttasime jälle ottsima Landat. Oli soov ka temaga koos olla, kuid Landa oma poja Einari ja minia Elliga toimetab aina köögis. Eks katsu toita kaheksakümmend inimest! «Tüdrukud» muidugi püüdsid teda aidata, aga Landa saatis kõik minema.

«Hea küll, minge, tantsige,» käskis ta. «Teist paremini aitavad mind teie pojad, tütreid, miniad, väid ning lapselapsed.»

Rõõmuhüüetega võeti vastu Lembit Reidla. Ligi kaks meetrit pikk, endiselt valge jumega. Ta töötab Rapla agrotööstuskoondises vaneminserina.

Tuli Laine, ise pidulik ja erutatud nii kohtumisest kui eelseisvast sõidust lõunasse. Ta lubas viia oma lapselapsed Sotši, Arteki-aegse sõbranna Iza Rohlenko juurde. Iza töötab kuurordis, seepärast ta kokkutulekule ei pääsenud. Kõik, kes polnud veel Lainet jõudnud õnnitleda tema autasu Tööpunalipu ordeni puhul,

haarasid ta endi keskele.

Karl Hellat on eriti rõõmus, et saabus Igor Stalevski. Lõpuks ometi leiti see mees Rostovi oblastis ning ta sõitiski kohale. Nad istusid kõrvuti ja meieni jõudsid nende naerurõkatuste kogupaugud. Ilmselt tuletasid nad meelde Belokuriahha seiklusi.

Ada Salu-Orlova tõttas kokkutulekule Narva haiglast.

«Mul polnud aega haige olla, kui teie siin üksteisest rõõmu tunnete,» nentis ta.

Aino Saan-Gilde rääkis naerdes:

«Andsin lapselapse tütrele üle, nüüd võiks ka tantsida, aga ei taha!» Ent tõusis samas, palutuna kellestki vanast sõbrast, ja tantsis kaua laevasalongi parkettpõrandal. Tema kõrval keerles mustasilmne Tamara Prodan. Ta näis mulle ikka sama heila ja naeratava tütarlapsena, nagu oli Belokuriahhas. Ometi on tal seljataga palju aastaid pedagoogitööd. Ta on vene keele õpetaja Moldaavia linnas Dubossarõs.

Kuidas tahaks kas või natuke öelda igatse kohta! Aga neid endisi arteklasi on ju nii palju. Seepärast ütlen peamise, mis sai selgeks jutuaajamisest: nad on rahul oma tööga ja väga kiindunud oma perekondadesse ja üksteisesse.

Lahkumispäeva eelõhtul pa-

Hetk arteklaste kohtumisest Tallinnas.

Faivi Kljutšiku foto

ni Aljoša akordioni kõrvale ja küsis:

«Niisiis, rääkigem järgmisest kokkutulekust. Millal? Kus?»

Paus. Tõusis Ninel Mirošnitšenko:

«Tahaks Arteki juhtkonnaga kokku leppida ja kutsuda teid kõiki enda poole.»

«Oo-o!» hüüatasime korraga.

«On veel üks ettepanek — saada kokku Belokuriahhas,» ütles Jelizaveta Kvitnitskaja ja lisas kõheldes: «Kes nii kaugele tuleb? Aga me kõik ju

unistame kokkutulekust Belokuriahhas!»

«Tulge Riiga!» sekkus Aust-ra Kraminja-Lutsevitš.

Räägiti läbisegi. Häälteme-lust võis eraldada fraase:

«Nii siin kui seal! Algul Artekis, pärast Belokuriahhas!»

Pioneerijuhid vaatasid üksteisele otsa ja naeratasid: pole midagi öelda, lapsed on lapsed. Ira Mitskevits koputas lauale ja rääkis sisendavalt, ilmselt mõnd pioneeri-juhti matkides:

«Ai, ai, a, missugune orga-

niseerimatus! On ettepanek: las mõtlevad juhid.» — Viibe minu, Tosja ja Tolja poole. «Ükskõik, kus see ka ei oleks, Krimmis, Altas, aga võib-olla Jürmalas või Palangas, aga kokku tullakse! Elagu meie kohtumiste vaim!»

Kaheksakümmend häält ka-jas vastu:

«Elagu!»

**Ajakirja «Ogonjok» korrespondent, Eesti NSV teeneline ajakirjanik
NIINA HRABROVA**

